

Een avond in Afrika

Lusaka, Zambia, augustus 2011

*H*et meisje liep alleen door de donkere straat. Er flitste licht om haar heen van de voorbijrijdende auto's, die met hun koplampen de stoffige weg beschenen, maar niemand leek haar op te merken of het zorgwekkend te vinden dat ze moederziel alleen was. Haar tred was regelmatig, hoewel ze hinkte door de ongelijke lengte van haar benen. Ze droeg een dun jurkje dat weinig bescherming bood tegen de late winterkou. Ze voelde de kilte op haar huid, maar die baarde haar minder zorgen dan de lege flatwoning die ze zojuist had verlaten.

Ze keek achterom naar het gebouw waar ze woonde. Er brandde nog licht achter de ramen. De geluiden van de televisies schalden boven het verkeer uit. Ze hield haar pop in haar armen en door haar dikke brillenglazen staarde ze naar de flat van Auntie. Ze begreep niet waarom Bright en Giftie waren weggegaan of waarom ze haar alleen hadden achtergelaten. Ze begreep niet waarom ze vergeten waren de deur dicht te doen.

Ze draaide zich om naar de weg en liep verder met haar pop, die als een metronoom heen en weer slingerde. In de verte hoorde ze muziek, en even leidde die haar af. Plotseling zag ze een groepje jongeren aan de overkant. Ze stonden te roken en luid met elkaar te praten. Ze dacht aan Bright en Giftie, deed een stap naar het asfalt, zich afvragend of die rokers misschien wisten waar ze heen waren gegaan. De claxon van een voorbijrazende auto deed haar verstijven.

Ze klemde haar pop stevig tegen haar borst en keek weer om zich heen, zacht heen en weer wiegend. In het donker zag alles er vreemd uit. Soms bracht

Giftie haar naar een ander gebouw om te spelen, maar ze wist niet meer welke kant dat op was. De straat zag er anders uit dan ze gewend was. Ze begon te huilen. Ze wou dat de zon opkwam en deze vreemdheid van alles was verdwenen. De avond boezemde haar angst in. In het donker waren de mensen niet aardig.

Toen zag ze hem, een jongen die in een steegje met een bal speelde. Ze richtte haar aandacht op de jongen en liep verder. Bright en Giftie hadden veel vrienden. Misschien was de jongen een bekende van hen. Ze slenterde verder langs een muur die met prikkeldraad omzoomd was, met haar voeten slepend door het zand. Toen ze bij het steegje aankwam, hoorde ze iets knetteren, als fritas in een braadpan. Ze keek over haar schouder en zag een truck naderen, de banden knarsten over de grond. De truck stond stil naast de muur, het licht van de koplampen stak in haar ogen. Ze draaide zich om en zocht naar de jongen met de bal. Maar die was weg.

Het meisje liep de steeg in en luisterde naar de stem van de jongen, die van de muren echode. Ze hoorde nóg een stem, van een vrouw, die daar bovenuit kwam en boos klonk. Het meisje ving een glimp op van de wegreennende jongen. Even later was hij verdwenen en hield de vrouw op met haar gemopper. Het meisje liep verder het donker in met haar pop onder haar arm en zocht naar een gat in de muur – of waar de jongen ook maar door gevlucht was. Ze struikelde over een hoopje stenen en de tranen sprongen in haar ogen. Zelfs de grond was 's avonds onvriendelijk.

Ze tuurde naar de gebouwen achter de muur. Ze waren hoog, net als het gebouw waarin ze woonde, maar zagen er anders uit. Plotseling werd ze bang en ze besloot naar de flat terug te gaan. Auntie zou er snel weer zijn, en Bright en Giftie zouden thuiskomen.

Op het moment dat ze zich wilde omdraaien, hoorde ze het geknetter weer. Plotseling baadde het steegje in licht. Maar even snel werd het weer donker. Het meisje keek de straat in en zag de truck naast de muur. Langzaam reed de wagen met gedoofde lampen verder het steegje in. Er stapte een man uit en hij staarde naar haar. De vorm van zijn hoofd had iets wat haar tegelijk een aangenaam en een onaangenaam gevoel gaf.

De man ging op zijn hurken zitten en stak zijn hand naar haar uit. Ze zag een snoepje in zijn handpalm liggen. Van haar moeder had ze altijd iets lekkers gekregen wanneer ze in de badkamer moest slapen. Aarzelend nam het meisje het snoepje aan en stopte het in haar mond. Ze glimlachte naar de man, hij moest wel een vriend zijn.

Wat er daarna gebeurde kon ze niet bevatten. Ze snapte niet waarom ze door haar benen zakte en haar pop door haar vingers glipte, waarom de nach-

telijke hemel tomeloos begon te draaien en ze een pijnscheut in haar hoofd voelde. Haar ogen vielen dicht en openden zich weer. Ze zag de contouren van de man, die boven haar stond. Hij boog zich voorover en tilde haar op. Haar bril was op de grond gevallen, maar terwijl hij haar meedroeg was zijn gezicht vlakbij en kon ze zijn ogen zien. Ze waren groot en rond, als kattenogen. Haar moeder had haar ooit verhalen over katten verteld, de katten die in Afrika in het wild leefden.

Ze hoorde het soort geluid van een slot dat geopend wordt en voelde dat ze door de handen van de man in een nauwe ruimte werd geduwd, nog zwarter dan de nacht. Haar laatste gewaarwording was het geronk dat onder haar begon en aanzwol tot de wereld in het niets verdween en de nacht zelf in het duister oploste.

Een hoorzitting in de Senaat

Washington, mei 2012

ZOË WERD VERBLIND DOOR DE LAMPEN boven het podium, een snoer van miniatuurzonnen die haar aanstaarden en elke onvolkomenheid in haar gezicht blootlegden – haar licht uitstekende oren, het moedervlekje boven haar linker wenkbrauw, de sproeten op de blanke huid rondom haar neus – en die nog dieper op haar inwerkten, alsof ze haar gedachten aan de openbaarheid wilden prijsgeven. Sinds Zoë haar vader campagne had zien voeren, voor het eerst twaalf jaar geleden in zijn race voor de Senaat en nu tijdens zijn gooi naar het Witte Huis, wist ze dat politiek theater was en dat er op die bühne geen plaats was voor privacy.

Ze sloot haar ogen tegen het felle licht en zag het gezicht van haar moeder voor zich – hoe haar glimlach kuiltjes had gegraven in haar wangen en kraaienspootjes had getrokken in de huid om haar oogleden, haar blik waar oprechtheid en heimelijk genoeg uit spraken, die sceptici waar ter wereld ook in volgelingen deed omslaan. Catherine Sorenson-Fleming was onweerstaanbaar toen ze nog leefde, een bron van onvermoeibaar optimisme over een betere wereld – een wereld waarin de armen niet alleen maar een bijgedachte waren. Afrika was haar grote passie geweest, en die had ze aan Zoë doorgegeven. Haar als het ware nagelaten in haar testament.

Hoe zou jij dit hebben aangepakt, mam? dacht Zoë, worstelend met het dilemma waarvoor ze stond. Ze herinnerde zich een van haar moeders uitspraken: 'Spreek altijd de waarheid, heb lak aan de gevolgen.' Maar daarmee was het probleem niet opgelost. De waarheid was maar een deel van het verhaal.

Zoë opende haar ogen en keek naar senator Paul Hartman, de voorzitter van de Commissie Buitenlandse Betrekkingen, die zojuist op het podium had plaatsgenomen aan het hoofd van de tafel onder het grootzegel van de Verenigde Staten. Zijn naaste medewerkers kwamen er vanuit de gelambriëerde kamer haastig bij, zwaaiend met hun paperassen. Hartman legde een dossiermap voor zich neer en keek rond totdat zijn blik op Zoë bleef rusten. Hij glimlachte ingehouden, alsof hij een binnenpretje had, waarop Zoë voelde hoe de klomp ijs in haar begon te scheuren. Zijn goedheid vergrootte haar dilemma. Hij had geen weet van het geheim dat ze bij zich droeg, van haar woede.

Senator Hartman was de reden waarom ze hier was. Hij had haar artikel in de *New Yorker* gelezen en haar uitgenodigd. Ze was nieuwsgierig maar ook sceptisch.

‘Weet mijn vader hiervan?’ had ze gevraagd toen ze er aan de telefoon voor het eerst over spraken.

‘Ik heb het er nog niet met hem over gehad,’ antwoordde Hartman.

‘Hoe groot is de kans dat hij naar de hoorzitting komt?’

‘Met de verkiezingen voor de deur weet ik het niet. Maar jouw aanwezigheid zou hem net dat extra duwtje kunnen geven.’

‘Met andere woorden, de hoorzitting is een schijnvertoning,’ zei ze, in een poging zijn motieven te doorgronden. ‘Een politiek spel ter ondersteuning van de president, amper twee maanden voordat de stemlokalen opengaan.’

Hartman aarzelde. ‘Was jouw artikel een schijnvertoning?’

Deze vraag overrompelde haar. ‘Ik heb het stuk geschreven omdat het moest worden gezegd.’

‘Misschien ben ik ouderwets,’ zei Hartman, ‘maar dat vind ik dus ook. Zoals jij al schreef: niets minder dan onze generositeit is in het geding.’

‘En u denkt dat een hoorzitting in de Senaat iets zal uitmaken?’

‘Het publiek houdt wel van een rel. En die heb jij veroorzaakt, of het nou je bedoeling was of niet. Als we daar goed gebruik van maken, kunnen we mensen misschien iets leren.’

Het is een gok, dacht Zoë, maar misschien valt die gunstig uit – zowel voor hem als voor mij.

‘Ik heb Frieda Caraway gesproken,’ ging hij verder.

‘Staat ze op de getuigenlijst?’ vroeg Zoë. Caraway was een megaster uit Hollywood en een soort legende in humanitaire kringen. Aids, mensenhandel, conflictmineralen, Tibet... De kwesties waarvoor ze zich inzette, waren even talrijk als haar filmrollen, en alleen de grootste cynicus durfde aan haar intenties te twijfelen. Haar grootouders waren in Auschwitz omgekomen.

‘Nog niet,’ zei Hartman, ‘maar ik ben ermee bezig.’

De woorden van de senator hadden Zoë in een staat van zowel opwinding als bezorgdheid gebracht. Het voorstel was te aanlokkelijk om af te slaan. ‘Als het u lukt Frieda in een panel met een paar deskundigen uit de wereld van de ontwikkelingssamenwerking te krijgen, doe ik mee.’

Grinnikend had Hartman het telefoongesprek beëindigd. Een week later belde hij terug met het goede nieuws en de datum van de hoorzitting. Ook had hij het e-mailadres van Frieda Caraway aan haar doorgegeven.

‘Ze heeft je artikel gelezen,’ had hij gezegd. ‘Ze wil je heel graag ontmoeten.’

‘De pro-Deadvocaat uit Zambia of de dochter van Jack Fleming?’

Hartman lachte. ‘Je bent net zo scherp als je moeder. Ze wil de Zoë Fleming ontmoeten die het Afrikaanse rechtssysteem aan de kaak stelt en het leven van een meisje met downsyndroom heeft veranderd.’

Vijf weken later was Zoë in het Zuid-Afrikaanse Johannesburg in een vliegtuig naar Washington gestapt. Voor het eerst in drie jaar keerde ze terug naar de Verenigde Staten.

Een koor van stemmen buiten de zaal trok Zoë’s aandacht. Terwijl omstanders zich stonden te vergapen en cameramannen zich verdrongen voor een shot, maakte Frieda Caraway haar entree, een groepje lijfwachten in haar kielzog. Net als Zoë droeg de actrice een onopvallend broekpak en een blouse met open kraag, al schitterde Hollywood in haar diamanten – aan haar hals en oren hing minstens tien karaat.

Zoë stond op toen de actrice naar de getuigentafel liep. Frieda’s amandelbruine ogen begonnen te schitteren. ‘Lieve Zoë, wat heerlijk om je eindelijk eens te ontmoeten.’

Ze hadden al e-mailadressen uitgewisseld en elkaar via Skype gesproken, maar toch was Zoë niet voorbereid op de omhelzing die volgde op Frieda’s begroeting.

‘Zo te zien hebben de haaien elkaar gevonden,’ fluisterde de actrice. ‘Ben je er klaar voor?’

Zoë zag de cameramannen hun posities innemen tussen het podium en de getuigentafel. De senatoren achter hen rommelden gewichtig met hun papieren, maar hun blik dwaalde af naar de megaster en verried hun werkelijke aandacht. Er was nog één stoel vrij – die van haar vader.

‘Wat een circus,’ verzuchtte Zoë. Ze probeerde zich onverschilliger voor te doen dan ze zich voelde.

‘Niet op letten,’ reageerde Frieda. ‘Het enige wat telt, is datgene waarvoor we hier zijn.’

Zoë ging weer zitten, terwijl Frieda handen schudde met de andere ge-
tuigen aan tafel: Bob Tiller, computermagnaat, filantroop en directeur van
de grootste liefdadigheidstichting ter wereld, en Susan Moore, voorzitter
van de Organisatie voor Internationaal Ontwikkelingswerk, een wereldwij-
de ngo. Er zaten grote namen in het panel. Hartman wilde zijn slag slaan
in dit verkiezingsjaar.

Zoë wierp een blik op haar aantekeningen en daarna weer op de stoel
van haar vader. Ze keek op haar horloge. Het was vier over twee: het tijdstip
waarop de hoorzitting zou beginnen. Als hij niet kwam opdagen, had haar
dilemma zich vanzelf opgelost en zou de waarheid die haar leven sinds haar
zeventiende had bepaald, verborgen blijven. Een gevoel van opluchting
overspoelde haar. Op sommige momenten wist ze zeker dat de waarheid
moest worden verteld, maar bij het vooruitzicht die daadwerkelijk te ont-
hullen, kreeg ze het Spaans benauwd.

Ze keek naar Trevor, haar oudere broer. Hij zat op een gereserveerde
plaats. Hij knikte naar haar met een ambivalente blik in zijn ogen. Ze draai-
de zich om naar het podium en voelde het schuldgevoel weer knagen. Meer
dan wie ook was Trevor haar dierbaar en tot voor kort was hij de enige man
die ze volledig vertrouwde. Ze scheelden maar een jaar en voelden elkaar
volledig aan. In de tijd dat ze door kindermisjes werden opgevoed – Jack
veroverde Wall Street, Catherine trok de wereld rond – was Trevor haar
steun en toeverlaat geweest. Maar hij wist niets van het spook dat door hun
huis op de Vineyard waarde. Hij studeerde toen aan Harvard, en ze had het
hem nooit verteld.

Zoë richtte haar aandacht op senator Hartman, die met een klap van de
voorzittershamer de aanwezigen tot de orde riep. Plotseling ging in de lam-
brisering achter de voorzitter de deur open en kwam Jack Fleming binnen,
geflankeerd door zijn naaste medewerkers. Zoë haalde diep adem, zich am-
per bewust van het geroezemoes dat in de galerij ontstond noch van de ca-
mera's die zwenkten om een shot te kunnen maken van de presidentskan-
didaat, net terug van een campagnestop in Ohio. Ze had haar vader acht
maanden niet gezien. Hij zag er ouder uit, een beetje grijzer, had een wat
opgeblazen gezicht, en zijn kenmerkende krijtstreppak zat te strak om zijn
middel. Hij ging altijd zo prat op zijn conditie, maar het eindeloze campag-
ne voeren leek zijn sporen te hebben nagelaten.

Voorovergebogen fluisterde hij Hartman iets in het oor – een veront-
schuldiging, vermoedde Zoë. Vervolgens nam hij links van het podium
plaats met alleen een blocnootje op zijn knie. Zoë kon nog net een glimlach
onderdrukken. Vroeger, als kinderen, mochten zij en Trevor soms mee naar

een vergadering bij Fleming Randall, de investeringsmaatschappij die hij had opgebouwd en uit laten groeien tot een Wall Street-gigant. Hoewel ze niets te horen kregen wat vertrouwelijk was, hadden ze genoeg gezien om te begrijpen waarom hun vader zo succesvol was. Afgezien van een energieke persoonlijkheid en een onwrikbaar zelfvertrouwen had hij een fotografisch geheugen.

‘Wij danken senator Fleming voor zijn aanwezigheid,’ begon Hartman, het publiek tot stilte manend. ‘Ik weet dat hij een volle agenda heeft. We hebben een uitgelezen panel om naar te luisteren, maar voordat we het woord aan hen geven, wil ik graag uiteenzetten waarom wij hier vandaag bijeengekomen zijn.’

Hij keek naar Zoë, daarna naar Frieda, en begon aan zijn inleiding. ‘Tijdens de Grote Depressie schetste Franklin Delano Roosevelt een visie op de Amerikaanse samenleving die ons generaties lang heeft bepaald. “De test voor onze vooruitgang,” zei hij, “is niet of we meer kunnen toevoegen aan de rijkdom van hen die al veel hebben, maar of we genoeg kunnen geven aan hen die te weinig hebben.” Nu, in deze Grote Recessie, zoals die door sommigen wordt genoemd, staat die visie onder druk.’

Zoë luisterde naar Hartmans betoog, dat ze kon dromen. Ze hield haar ogen gericht op zijn gezicht om haar vaders blik te mijden. Ze dacht terug aan wat Trevor die ochtend bij het ontbijt had gezegd: ‘Hij houdt van je, Zoë. Wil je hem echt pijn doen?’ Het was een vraag waarop ze geen antwoord kon geven. De vervreemding tussen haar en haar vader leek een onontwarbare knoop. Wat hij had gedaan, had ze hem nooit kunnen vergeven. Maar Trevor had er nooit naar gevraagd.

Op een zeker moment keek ze op naar het grootzegel achter Hartman, een reliëf in gepolijst blank hout. ‘E pluribus unum,’ zei haar moeder graag, ‘is een motto voor de hele wereld, niet alleen voor één natie.’ Ze dacht aan Kuyeya, huilend op een ziekenhuistafel in Zambia, en aan dokter Chulu, die haar grimmig en woedend tegelijk onderzocht. Zoë’s eigen ellende leek klein, onbeduidend zelfs, vergeleken bij een zoveel groter kwaad.

Op dat moment besloot ze dat Jack Fleming het verdiende om te worden verslagen. Niet omdat hij haar had verraden of omdat hij ongeschikt zou zijn als *Chief Executive* – in veel opzichten was hij geboren voor het Witte Huis –, maar omdat hij om belastingtechnische redenen kinderen als Kuyeya in de steek liet. Daarom wilde senator Hartman haar vader zo graag op die stoel hebben en daarom had Hartman haar uit Afrika laten overkomen zodat ze haar verhaal kon vertellen. Het ging niet om partijpolitiek of om een verkiezingsstunt. Dit was een gewetenskwestie.